

Ontwerpatelier 1 2 3 4

Grounds for Change

'Kiemland' opdracht van de gemeente Meppel

Team van studenten & young professionals

Voorwoord

Grounds for Change conferentie april 2010

Voor u ligt het boekje met daarin het resultaat van het ontwerpatelier 'Kiemland', één van de vier ontwerpateliers tijdens de 'Grounds for Change' conferentie. De conferentie vond plaats van 20 tot en met 23 april 2010. Centraal stond de relatie tussen energie en ruimte. De ambitie van deze meerdaagse conferentie was om meer dan een 'praat-en-luister' bijeenkomst te houden. De partijen en deelnemers werden uitgenodigd om actief te werken aan het thema energie en ruimte. De ontwerpateliers pasten dan ook prima in deze opzet. Teams met verschillende deskundigheid en ervaring zijn aan de slag gegaan met concrete ontwerp vragen.

De provincie Drenthe heeft de afgelopen jaren veel goede ervaringen opgedaan met zogenaamde charrettes, meerdaagse ontwerpbijskomsten waarin multidisciplinaire teams werkten aan een ontwerp vraag waarin duurzaamheid een belangrijke rol speelde. De deelnemers aan de vier 'Grounds for change' ontwerpateliers hebben na drie intensieve dagen hun resultaten op de slotbijeenkomst van de conferentie gepresenteerd en daarbij veel waardering geoorst van het publiek. Een samenvatting van de resultaten vindt u in dit boekje.

Tanja Klip-Martin,
gedeputeerde water provincie Drenthe

Ontwerpatelier

1

Kiemland

De opdrachtgever

Onze opdrachtgever was en is de gemeente Meppel. We onderhouden als *belofteteam* ook nu na afloop van de *Grounds for Change* conferentie en de ontwerpateliers contact met de gemeente. Het belofteteam bestond uit studenten en young professionals.

Het team

Teamcaptain	Andries van den Berg	<i>HanzeHogeschool Groningen</i> <i>Lector ruimtelijke transformaties</i>
Landschap	Marjo van Lierop Jeroen Matthijssen	<i>WageningenUR</i> <i>WageningenUR</i>
Technische planologie	Maarten Vieveen Herman van Os	<i>RU Groningen</i> <i>RU Groningen</i>
Bouwkunde en architectuur	Jorrit Bijkerk Niek Teuben	<i>Hanzehogeschool</i> <i>Hanzehogeschool</i>
Stedelijk water	Edwin Jongerden	<i>HvAmsterdam</i>
Visualisatie	Kunny vander Ploeg Josje Kobès	<i>Studio Frontaal</i> <i>Studio Frontaal</i>

Kees Offringa van de gemeente Meppel en Roland Klarenbeek van DUURZAME KRACHT begeleidden het team.

De opdracht:

*Ontwerp een landschapspark met
een aansprekende naam en een
energieleverend vermogen op de overgang
van Meppel en de wijk Nieuwveense
Landen, getoetst aan financiële en
technische haalbaarheid’.*

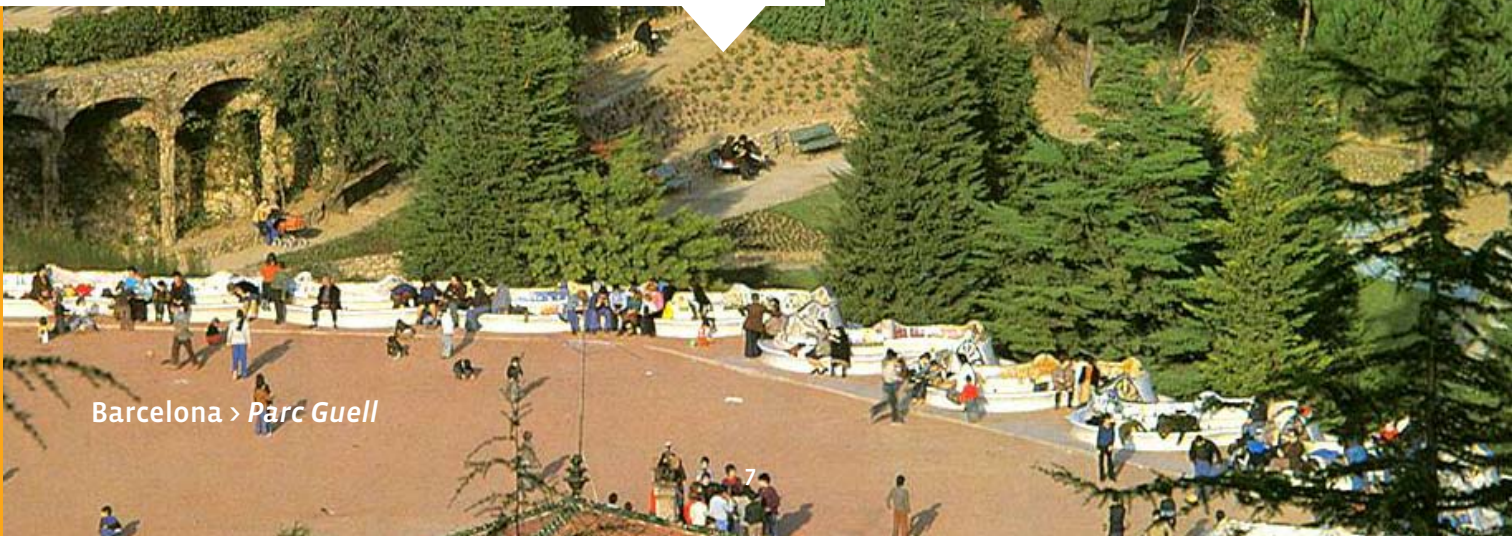
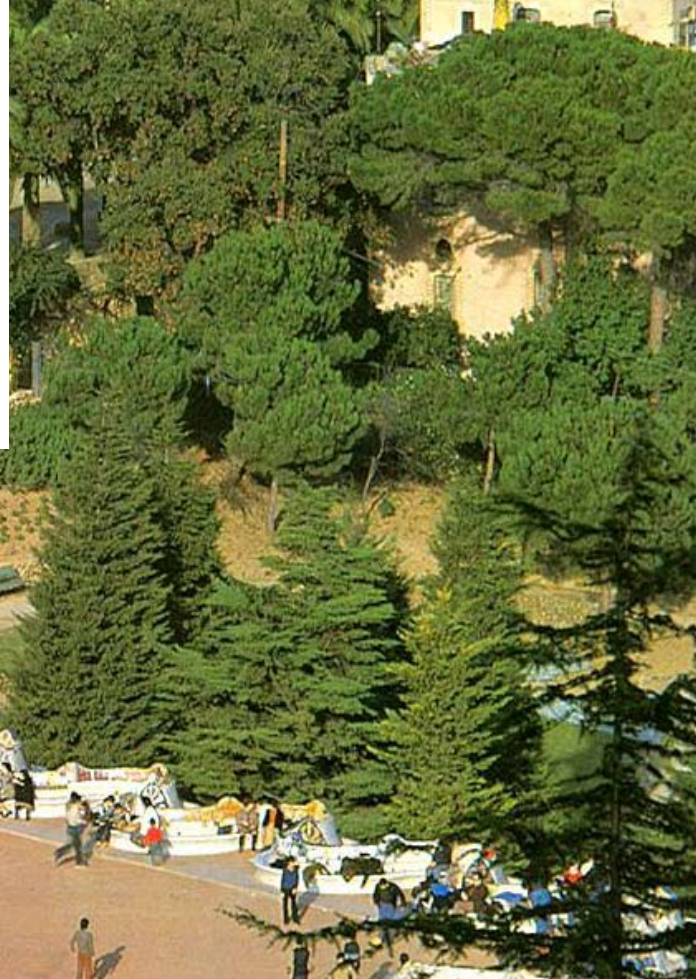

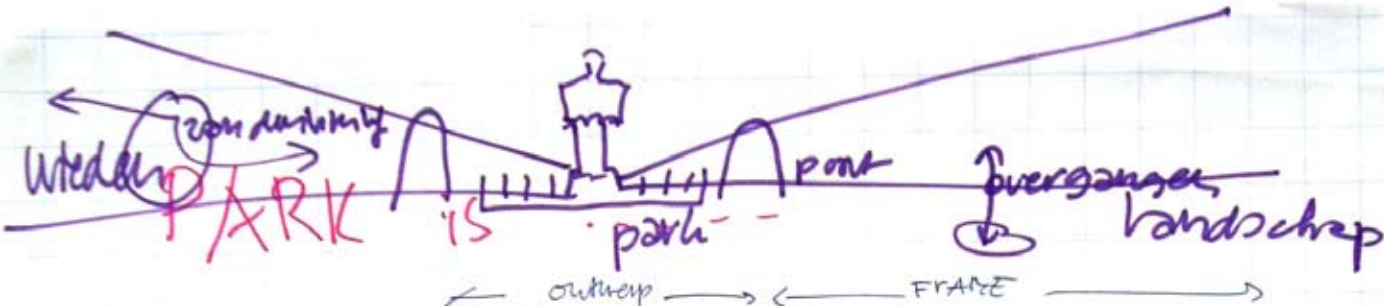
Aanpak

Het team begon met een 'inburgeringcursus park en energie'. We wilden natuurlijk eerst elkaars taal leren spreken. Daarom hebben we bestaande aansprekende parkvoorbeelden besproken. Ook hebben we een discussie gevoerd over de vraag wat nu energie is.

Barcelona > Parc Guell

ontworpen in verschillende snelheden -

"verblijft" - wandelen
picknick - rose

100 Hz

pret park

landshaps park

Energie park

Museum park

Sport park

sport
pyren

donderdag Meppeldag

rust

identiteit - doelgroep

Hijde Park. la Vilette

Noorder plantsoen 'Stads' park
vondelpark

ook voor sluis

Kenkenhof Activiteit, promoties

Sonsbeek

dicht bij → veel publiek
blommen
- rozen → zon

bruikbare routes.

opentbare 'publieke' tuin.

het leven presenteert zich

andert - 'naviger voor verandering

museum park

Ridam

~~PARK~~ IS park-
← outstep →

New York > Central Park

shops park

new

Energy

ident

handschep

FRAMER

Tokyo > Ueno Park

Test - Adeleroup

OPWEKKING
=
GROOTSCHALIG

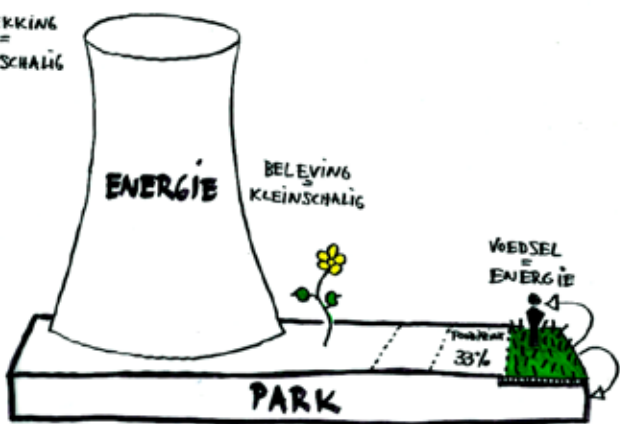
ENERGIE

BELEVING
=
KLEINSCHALIG

VOEDSEL
=
ENERGIE

Productie
33%

PARK

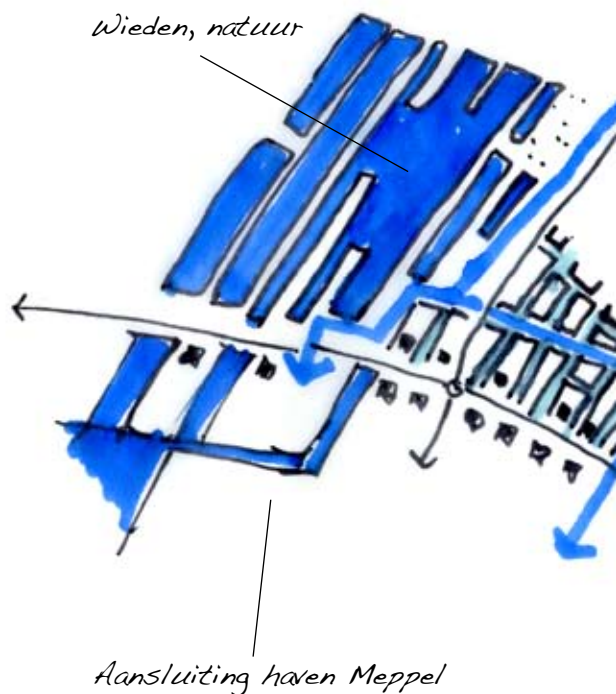
Thema

We vonden het belangrijk om een landschapspark te ontwikkelen voor mensen. Door daar energie op menselijke schaal toe te passen maak je het onderwerp 'beleefbaar' voor de gebruikers van het park. Energie voor eigen gebruik, maar ook letterlijk energie voor de mens, namelijk voedsel. Het thema **Voedsel is energie voor mens en park** hebben we vervolgens centraal gesteld. Rond de bestaande **watertoren** realiseren we het centrum van het park. Het zal bestaan uit een marktplein waar voedsel, kennis en energie voor kleinschalig gebruik kan worden uitgewisseld.

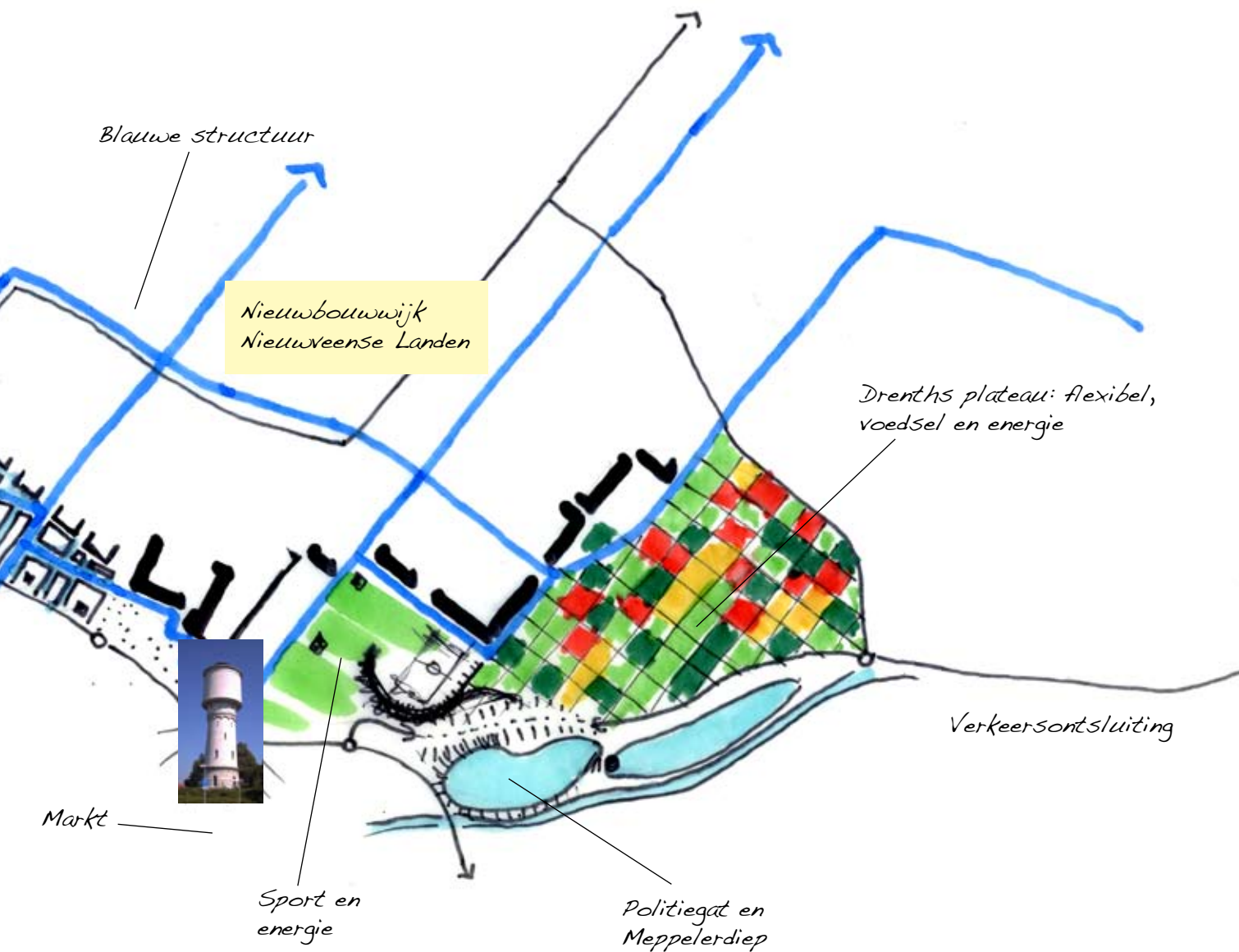
Raamwerk

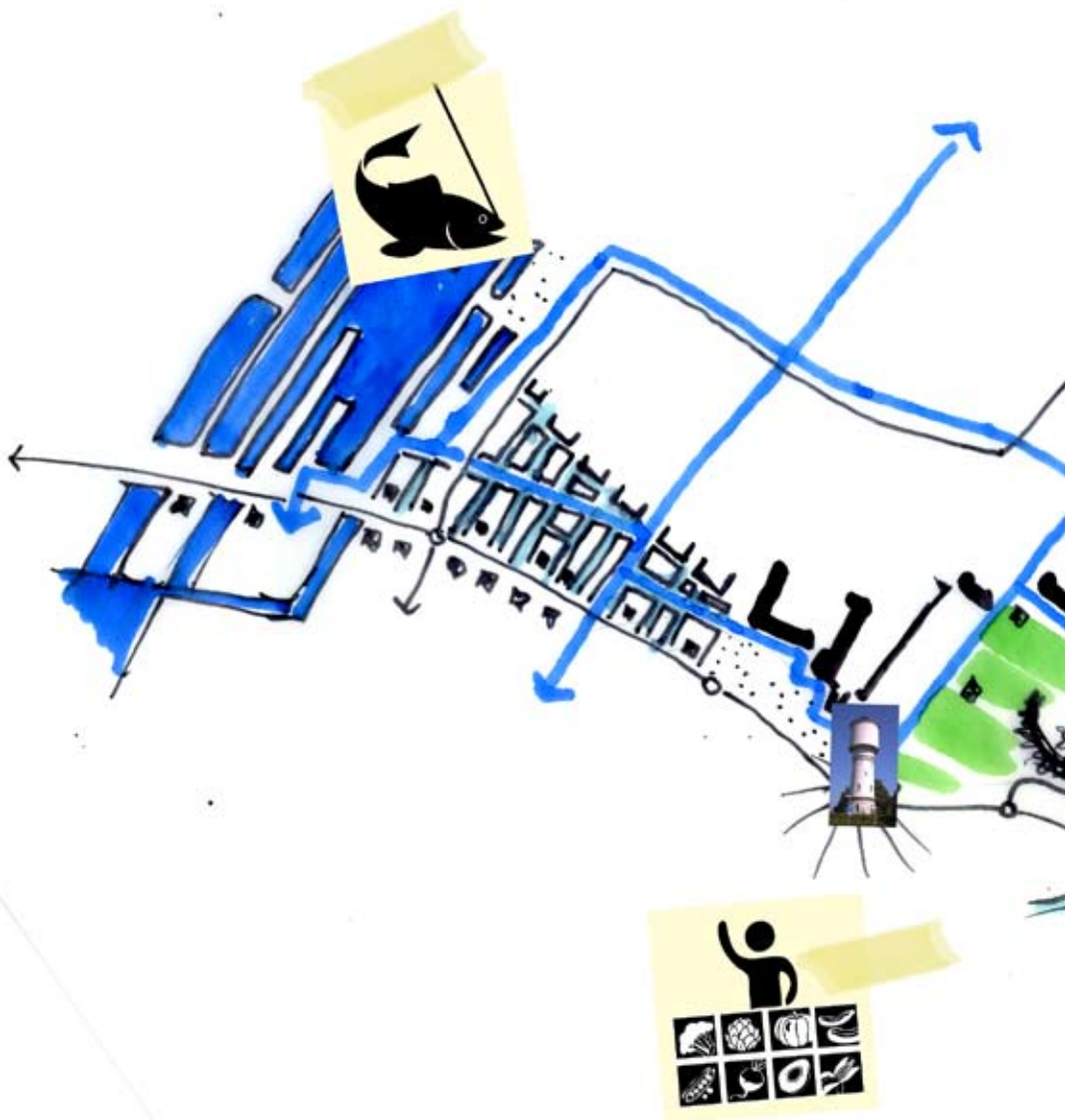
Lokale initiatieven op het gebied van voedsel- en energieproductie en gemeenschap kunnen een plek krijgen in dit park. Dit vraagt om flexibiliteit om aan vraag en aanbod te kunnen voldoen. Ook is deze flexibiliteit nodig om tegemoet te komen aan veranderingen in de samenleving. Nu en in de toekomst. Om te zorgen dat deze flexibiliteit met ruimtelijke kwaliteit samengaat, heeft het ontwerpteam een robuust **landschappelijk raamwerk** bedacht. Dit zorgt voor ruimtelijke samenhang in het park. Daarbinnen kunnen de veranderingen plaatsvinden.

Het raamwerk is gebaseerd op de landschappelijke kenmerken van het studiegebied. Dit ligt precies op de overgang van het Drents Plateau en de Wieden. Dit zijn beiden landschappen met overtuigende eigen kenmerken. Deze kenmerken van droog in het oosten en nat in het westen moeten zichtbaar worden als dragers voor het verdere ontwerp en het gebruik in het park zichtbaar zijn en worden. Het raamwerk zal bestaan uit elementen als water, beplantingen en paden.

3x nieuwe energie!

Daarna hebben we het gebied onderzocht op de mogelijkheden voor het opwekken van energie. Dit heeft **drie nieuwe energiebronnen** opgeleverd. Zowel voor het park als ook voor ons land!

Still uit de animatie getoond op de eindpresentatie: de drie energiebronnen in het framework >>

Ene

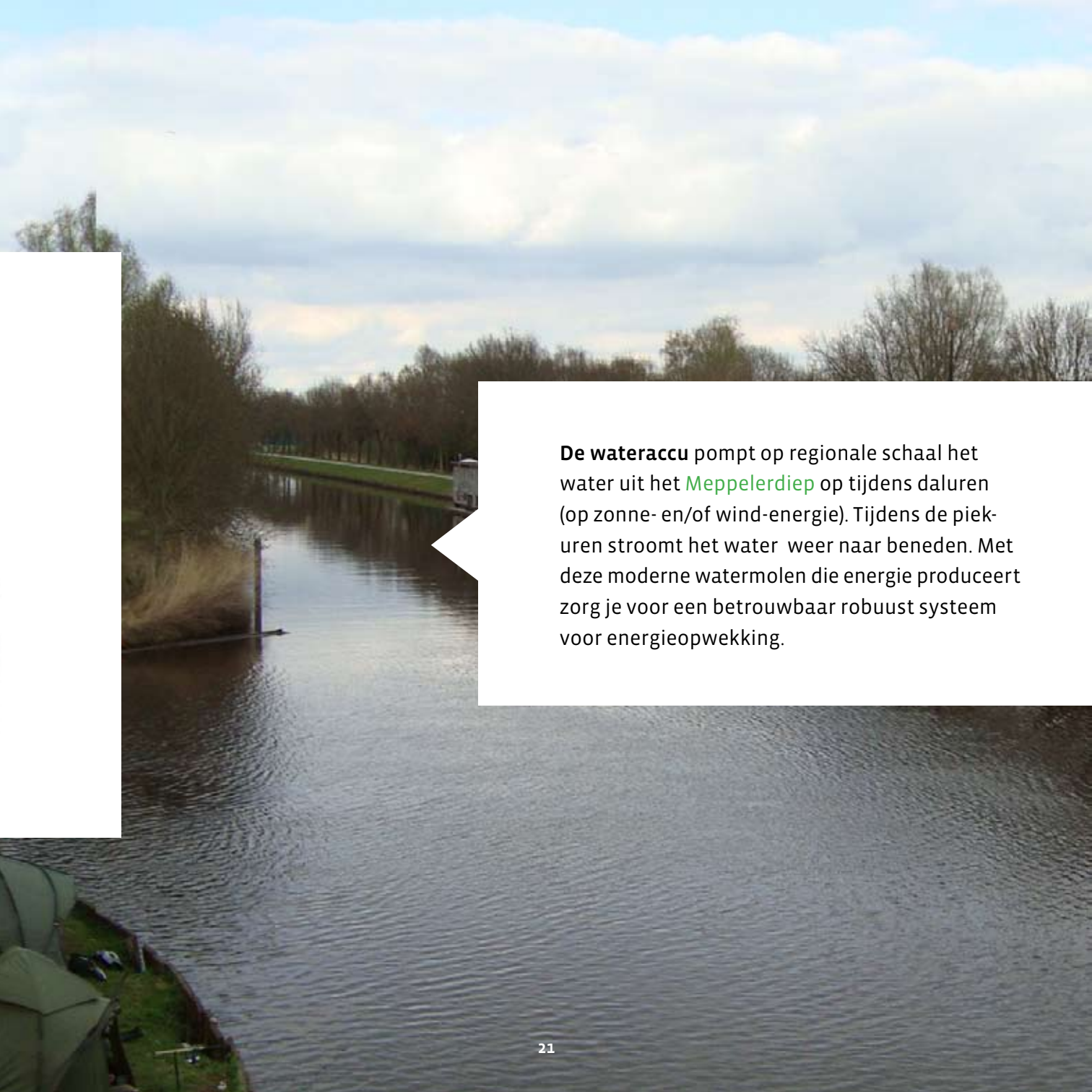
REGIONALE WATERACCU

DRENTSE
HOOFD VAART

POLITIEGAT

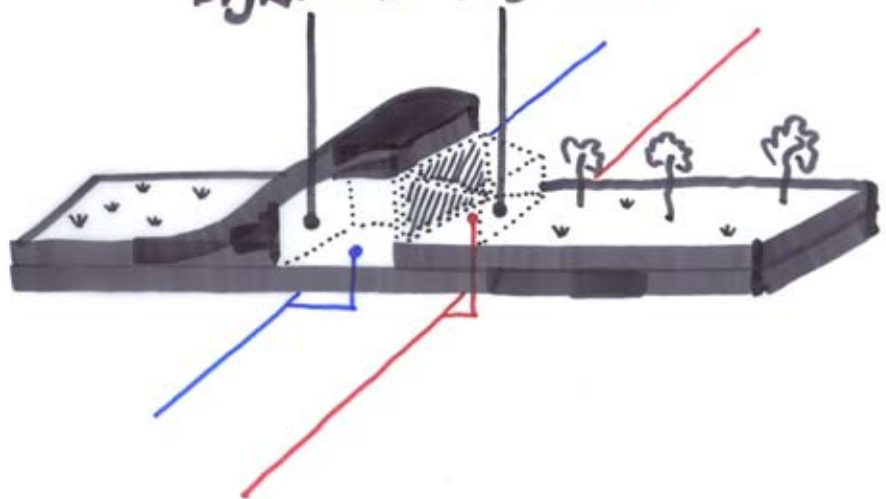

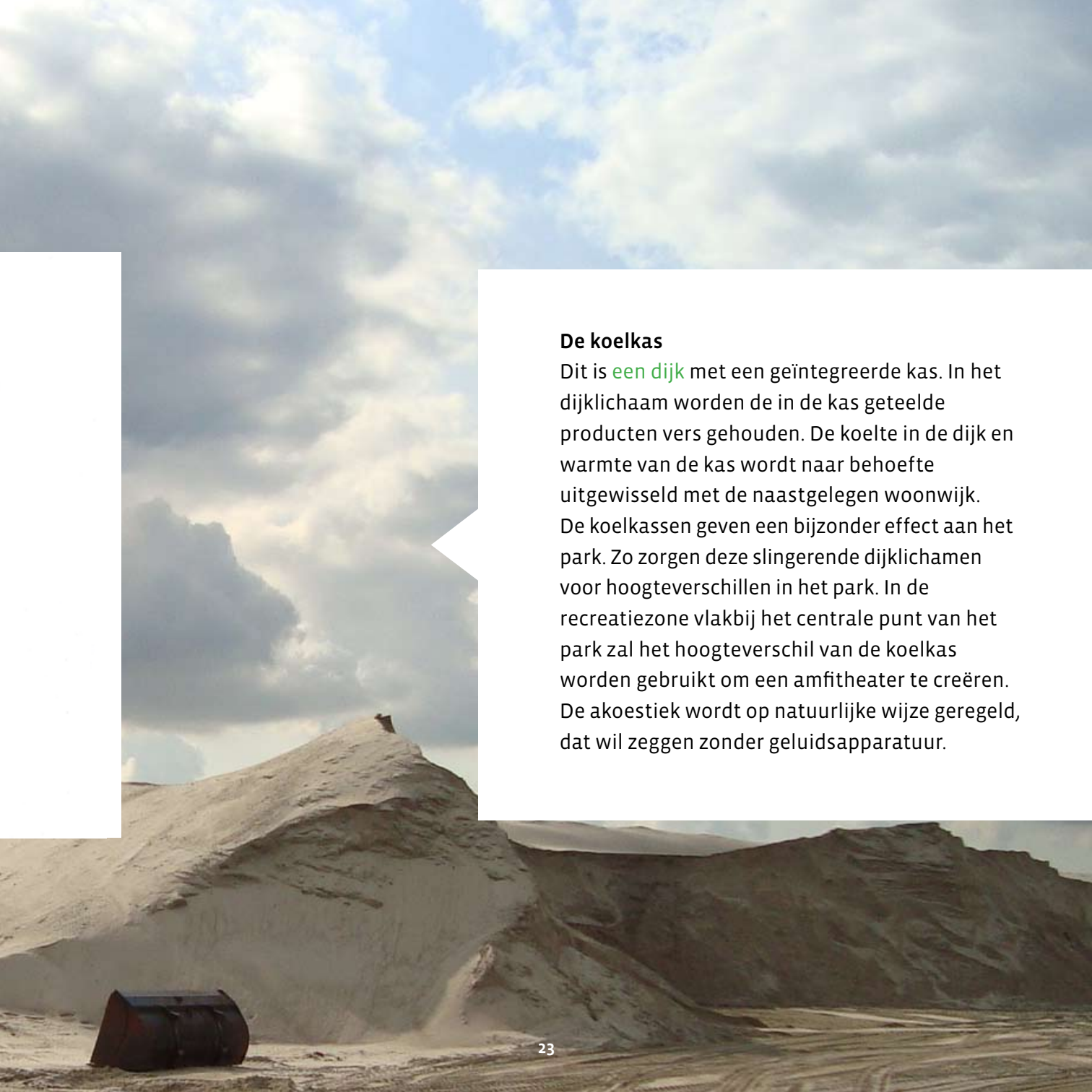

De wateraccu pompt op regionale schaal het water uit het **Meppelerdiep** op tijdens daluren (op zonne- en/of wind-energie). Tijdens de piekuren stroomt het water weer naar beneden. Met deze moderne watermolen die energie produceert zorg je voor een betrouwbaar robuust systeem voor energieopwekking.

KOEL KAS

Dijk: KOUD KAS: WARM

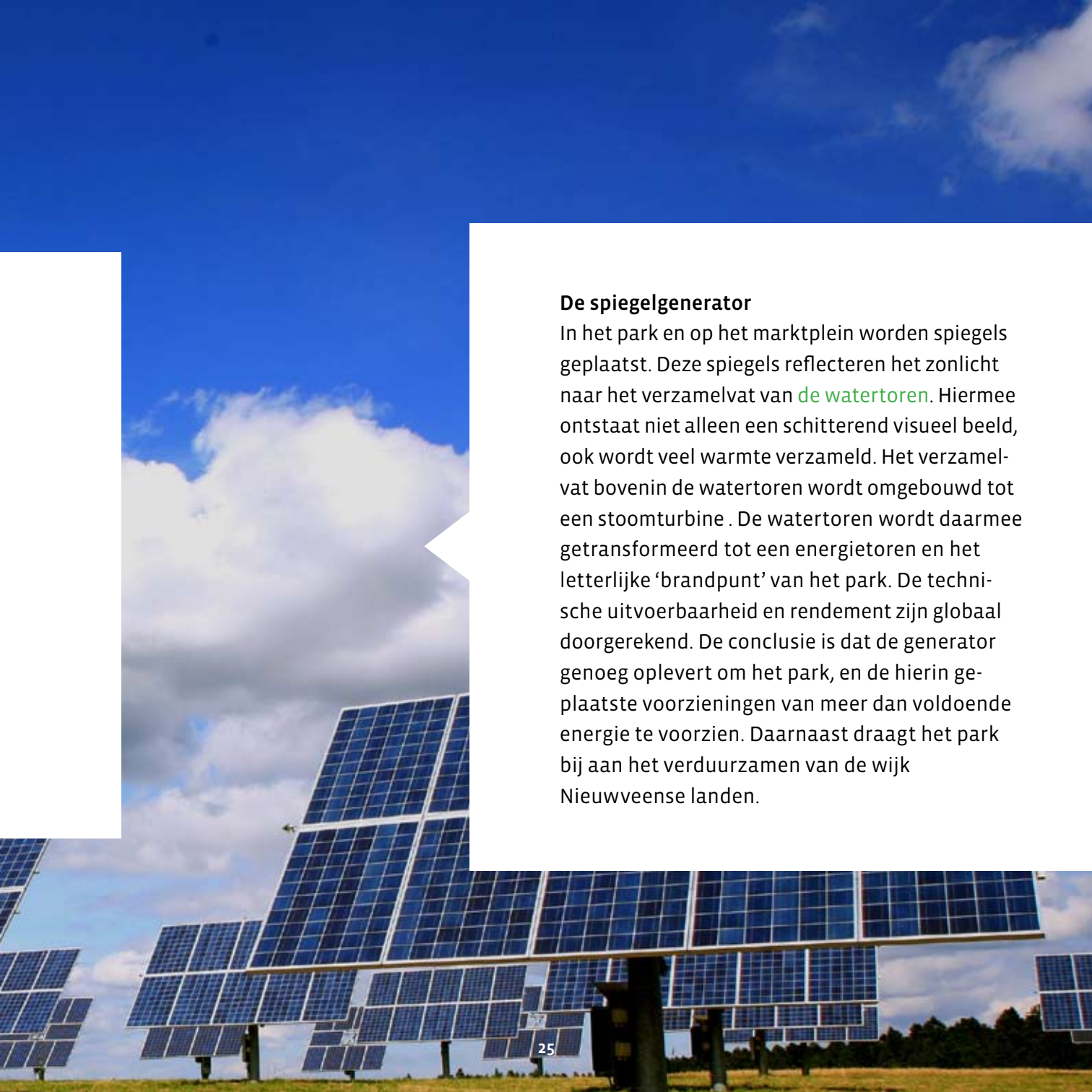
De koelkas

Dit is een dijk met een geïntegreerde kas. In het dijklichaam worden de in de kas geteelde producten vers gehouden. De koelte in de dijk en warmte van de kas wordt naar behoefte uitgewisseld met de naastgelegen woonwijk. De koelkasten geven een bijzonder effect aan het park. Zo zorgen deze slingerende dijklichamen voor hoogteverschillen in het park. In de recreatiezone vlakbij het centrale punt van het park zal het hoogteverschil van de koelkas worden gebruikt om een amfitheater te creëren. De akoestiek wordt op natuurlijke wijze geregeld, dat wil zeggen zonder geluidsapparatuur.

BRANDPunkt

De spiegelgenerator

In het park en op het marktplein worden spiegels geplaatst. Deze spiegels reflecteren het zonlicht naar het verzamelvat van **de watertoren**. Hiermee ontstaat niet alleen een schitterend visueel beeld, ook wordt veel warmte verzameld. Het verzamelvat bovenin de watertoren wordt omgebouwd tot een stoomturbine. De watertoren wordt daarmee getransformeerd tot een energietoren en het letterlijke ‘brandpunt’ van het park. De technische uitvoerbaarheid en rendement zijn globaal doorgerekend. De conclusie is dat de generator genoeg oplevert om het park, en de hierin geplaatste voorzieningen van meer dan voldoende energie te voorzien. Daarnaast draagt het park bij aan het verduurzamen van de wijk Nieuwveense landen.

Stills uit de animatie getoond op de eindpresentatie >>>

A yellow plate is centered on a blue and white checkered tablecloth. On the left side of the plate is a silver fork, and on the right side is a silver knife. The plate features the Dutch phrase 'Oogst je toekomst in Meppel' written in a black calligraphic script. The words are arranged in four lines: 'Oogst' at the top, 'je' in the middle, 'toekomst' in the middle, and 'in Meppel' at the bottom.

Oogst
je
toekomst
in
Meppel

Hmmm
van
Meppel

Kiemland

We stellen voor het park **Kiemland** te noemen. Een passende verwijzing naar de voedselproductie en naar het begin van nog heel veel meer moois... Ook zien wij tal van mogelijkheden voor Kiemlander koek, bier, -worst of -broodjes...

De schetsen, de uitkomsten van onze discussies en de beelden zijn verwerkt tot een animatie van de hand van twee dames van de Groningse *Studio Frontaal* die werkelijk goed hebben aangevoeld en weergegeven wat de achtergronden, doelen en uitkomsten zijn geweest van ons werk.

Bij de eindpresentatie op 23 april in de grote zaal hebben de teamleden elk een korte toelichting gegeven op een bepaald aspect van ons concept. We hebben een middag gewerkt aan de presentatie en geoefend om het kort en krachtig te houden. Ons doel was een korte en bondige presentatie met aansprekende ideeën om de congresgangers vrolijk en voorzien van nieuwe ideeën naar huis te laten gaan. We wilden eruit springen met een presentatie in de helft van de ons toebedeelde tijd. Dat is bijna gelukt. Van de beschikbare vijftien minuten hebben we acht minuten gebruikt.

Eind mei hebben het ontwerpteam en de gemeente Meppel elkaar weer ontmoet.

Het congres biedt voor velen de gelegenheid om kennis uit te wisselen en nieuwe gezichtspunten te verzamelen. Daarvoor was een keur van interessante sprekers uitgenodigd, waar het team zelf helaas niets van heeft kunnen waarnemen.

Voor ons was de grote waarde dat we met een integraal stel deskundige vrijdenkers in de gelegenheid zijn gesteld om een echt vernieuwend concept neer te zetten: dat geeft energie!

Welkom in
Kiemland

Namens het team,
Andries van den Berg.
20 mei 2010

Colofon

Ontwerpatelier 1 'Kiemland'

Opdrachtgevers

Gemeente Meppel
Hanzehogeschool Groningen

Opdrachtnemers

begeleiding

Kees Offringa *Gemeente Meppel*
Roland Klarenbeek *DUURZAME KRACHT*

team

Teamcaptain: Andries van den Berg
HanzeHogeschool Groningen
Lector ruimtelijke transformaties
Landschap: Marjo van Lierop *Wageningen UR*
Jeroen Matthijssen *Wageningen UR*
Technische
planologie: Maarten Vieveen *RU Groningen*
Herman van Os *RU Groningen*

Architectuur: Michel Spekreijse *Hanzehogeschool*
Bouwkunde Jorrit Bijkerk *Hanzehogeschool*
& architectuur: Niek Teuben *Hanzehogeschool*
Stedelijk water: Edwin Jongerden *HvAmsterdam*
Visualisatie Josje Kobès *Studio Frontaal*
& artwork: Kunny van der Ploeg *Studio Frontaal*

Fotografie op locatie en ontwerpschetsen

Team Kiemland

Tekst

Andries van den Berg

Ontwerp boekje

Kunny van der Ploeg *Studio Frontaal*

Huisstijl Grounds for Change

In Ontwerp, Assen

Ontwerp een landschapspark met een aansprekende naam en energieleverend vermogen op de overgang van Meppel en de wijk Nieuwveense Landen, getoetst aan financiële en technische haalbaarheid’.

Hanzehogeschool Groningen

rijksuniversiteit
groningen
faculteit ruimtelijke
wetenschappen

provincie Drenthe

www.drenthe.nl/groundsforchange